

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล
Synthesis of research on basic characteristics of basic school administrators Effective

ณัฐจิตตา ชุมประมาณ^{*1} และสุจิตรา จรจิตร²

¹สำนักงานสรรพากรพื้นที่นครราชสีมา, ²คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Natthita Chumpraman and Sujitra Jorajit

¹Narathiwat Area Revenue Office, ² Faculty of Education and Liberal Arts Hat Yai University

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสิทธิผล และบทความวิจัยนี้เป็นงานวิจัยระดับดุษฎีบัณฑิตของนักศึกษาสาขาบริหารการศึกษา ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย คือ งานวิจัยในระดับดุษฎีบัณฑิตของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชน ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่าง ปี พ.ศ.2550-2560 ที่สืบค้นได้จากฐานข้อมูลในอินเทอร์เน็ต จำนวน 15 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือนำมาสังเคราะห์งานวิจัยอย่างละเอียด

ผลการสังเคราะห์งานวิจัย พบว่าดุษฎีนิพนธ์ที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นของมหาวิทยาลัยศิลปากร กลุ่มตัวอย่างเป็นการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานวิจัย นักศึกษาใช้เครื่องมือที่ทำการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

คำสำคัญ : ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aims to study the basic characteristics of basic school administrators. Effective This article is part of the Doctoral Research Program of the Graduate School of Education. The population used in the research is the research at the doctoral level of the students in education administration. or related fields of study and research articles as part of the theses of public and private universities. Published in the year 2007-2017, found in 15 databases on the Internet. The doctoral dissertation led to a thorough synthesis of research.

Synthesis of research The majority of the dissertations were from Silpakorn University. The sample consisted of the administrators, teachers, and the basic education committee. The research instrument was a questionnaire. The interview was used to analyze the data. standard deviation And content analysis

Keyword : school administrators

บทนำ

จากการสังเคราะห์คุณลักษณะที่พบว่าการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจะเกิดผล ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานที่รับผิดชอบจึงจะได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องอาศัยกระบวนการถ่ายทอดความรู้ การสร้างสรรค์และพัฒนาคนเพื่อให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม ที่เหมาะสม

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญเพราะสถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาจะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญของการบริหาร 4 ประการ คือ คน (man) เงิน (money) และวัสดุสิ่งของ (material) และการจัดการ (management) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณภาพและศักยภาพ รวมทั้งมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ และมีพฤติกรรมที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล ควรมีคุณธรรมจริยธรรมในเรื่องต่อไปนี้เป็นพื้นฐาน คือ 1) มี เมตตา กรุณา ต่อผู้ร่วมงานและผู้อื่น 2) มีความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน 3) ไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน 4) มีความยุติธรรม มีเหตุผล และวางตัว เป็นกลาง อย่างสม่ำเสมอ 5) มีความรักและห่วงใยผู้ร่วมงาน และ 6) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานและผู้อื่น การปฏิบัติตนของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการบริหารงาน เพราะสามารถสร้าง ศรัทธา การยอมรับนับถือและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และคนในสังคม

ดังนั้น ครูสภาในฐานะเป็นองค์กรที่รับผิดชอบงานส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครูและผู้บริหาร ครูสภาให้ความสำคัญในการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา ได้ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้นครูสภาจึงได้ออกกฎเกณฑ์ มาตรฐาน ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นตัวชี้วัดให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนางานและพัฒนาตนเอง ไปในทิศทางที่พึงประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิผล
2. เพื่อศึกษาทักษะแนวความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานข้อตกลงเบื้องต้น

งานวิจัยที่รวบรวมทั้งหมดเป็นงานวิจัยระดับคุณลักษณะพื้นฐานของนักศึกษาสาขาบริหารการศึกษา หรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ของมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชนซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2550–2560 จำนวน 15 เรื่อง ซึ่งสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพโดยคณาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญของแต่ละมหาวิทยาลัย จึงถือว่าเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน ดังนั้นจึงไม่ต้องประเมินคุณภาพงานวิจัยอีก

ผลการวิจัย

จากการสังเคราะห์งานวิจัยระดับคุณลักษณะพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสิทธิผล ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ.2550–2560 เจาะจงสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 15 เรื่อง สรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะข้อมูลพื้นฐาน จากคุณลักษณะที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นของมหาวิทยาลัยศิลปากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) และแบบตรวจสอบรายการ (checklist form) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 มาตรา 79 ระบุไว้ว่า ให้ผู้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม ในอันที่จะทำให้เกิด ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความก้าวหน้าแก่งานราชการ การบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเกิดผลทั้งงานที่รับผิดชอบ และได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน ซึ่งผู้บริหารจะต้อง ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการบริหารงานนอกจาก นี้ มาตรา 80 ยังระบุว่า ให้มีการพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ก่อนแต่งตั้งให้ดำรง ตำแหน่งบาง ตำแหน่ง และบางวิทยฐานะ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม จากสภาพปัจจุบัน คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่าเรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียนของข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ การจ้างทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอมีและเลื่อนวิทยฐานะ การเลื่อนขั้นเงินเดือน และการแต่งตั้ง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี จะเป็นที่ยอมรับนับถือแก่ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจ รู้สึก มีความมั่นคงในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

2. ทักษะแนวความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีคุณธรรม จริยธรรมในเรื่องต่อไปนี้เป็นพื้นฐาน คือ 1. มี เมตตา กรุณา ต่อผู้ร่วมงานและผู้อื่น 2. มีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน 3. ไม่เอารัดเอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน 4. มีความยุติธรรม มีเหตุผล และวางตัว เป็นกลาง อย่างสม่ำเสมอ 5. มีความรักและห่วงใยผู้ร่วมงาน และ 6. ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานและผู้อื่น การปฏิบัติตนในด้านคุณธรรม จริยธรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการบริหารงาน เพราะสามารถสร้าง ศรัทธา การยอมรับนับถือ และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และคนในสังคม อีกทั้งยังก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร สามารถจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชายินดีปฏิบัติงาน ด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ จนเกิด ความสามัคคี รักใคร่ปรองดอง ผู้บริหารที่ดีควร ตระหนักอยู่เสมอ

จากการศึกษาประเด็นปัญหาพบด้านผู้บริหารสถานศึกษา คือ 1) ผู้บริหารขาดการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานของครู 2) ผู้บริหารขาดการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง 3) สถานศึกษาขาดระบบกลไกในการตรวจสอบการปฏิบัติงาน 4) สถานศึกษาไม่มีระบบข้อมูลข่าวสารสนเทศ เพื่อการบริหารให้ทันต่อการใช้งาน 5) สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษา เช่น ห้องสมุด และห้องคอมพิวเตอร์ ไม่เอื้อต่อการสืบค้นและเรียนรู้ 6) สถานศึกษา ไม่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมในการพัฒนาการศึกษา 7) สถานศึกษา ขาดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และมีส่วนร่วมในกิจกรรม 8) สถานศึกษา ขาดการจัดกิจกรรมที่บูรณาการเชื่อมโยงความรู้และทักษะ ด้านต่างๆ 9) สถานศึกษา ขาดการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 10) สถานศึกษา ขาดสื่อเทคโนโลยี ที่เหมาะสม ที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน 11) สถานศึกษาขาดการพัฒนาครูให้มีความรู้ เรื่องนวัตกรรม ส่งเสริมผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีวิจรรณญาณ 12) สถานศึกษาขาดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน

จากประเด็นปัญหาหลายๆ ปัญหาพบว่าผู้บริหารที่ดี จะเป็นแบบอย่างของผู้ใต้บังคับบัญชา และต้องสร้างผู้สืบทอดที่ดี รวมทั้งส่งเสริมคนดี คนเก่ง ให้ได้รับผิดชอบปฏิบัติงาน โดยสอดคล้องเรื่องของการบริหาร การศึกษา กับ มาตรา 6 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตปัจจุบันสังคมต้องการได้ผู้นำ/ผู้บริหารที่มีคุณสมบัติทั้งสอง ประการ คือ ทั้งเก่งและดี

ลักษณะสำคัญของคุณธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเป็นบุคคลธรรมดาที่มีครอบครัวจึงเป็นฆราวาสที่มีภาระหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัวและสังคมให้มีความเป็นปกติสุข หลักธรรมของฆราวาส เพื่อบริหารครอบครัวและบริหารองค์การให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งที่เป็นส่วนตัวองค์การและสังคม

ฆราวาสธรรม 4 เป็นธรรมสำหรับผู้ครองเรือน ประกอบด้วย

1) สัจจะ คือ ความจริงซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริใจพูดจริง ทำจริง เน้นการมีศีล
2) ทมะ คือ การฝึกฝนการข่มใจ ฝึกหัดตัดนิสัยปรับตัวแก้ไขข้อบกพร่องปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้าด้วยสติปัญญา

3) ขันติ คือความอดทนตั้งหน้าทำการงานด้วย ความขยัน หมั่นเพียรเข้มแข็งไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมายไม่ทอดถอย

4) จาคะ คือความเสียสละ ความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตัวพฤติกรรมของผู้บริหาร ควรมีจิตสำนึกกับจริยธรรม เช่น การรู้สึกละอาย การไม่สบายใจ เมื่อไม่ได้ทำในสิ่งที่ควรทำ

จริยธรรมของผู้บริหาร ประกอบด้วย

1. ทฤษฎีทางจริยศาสตร์
2. พุทธจริยศาสตร์
3. ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม
4. จริยธรรมทางธุรกิจ
5. จรรยาบรรณวิชาชีพ
6. บทบาทและหน้าที่ของหัวหน้า
7. ค่านิยมสร้างสรรค์
8. จริยธรรมในองค์การ
9. แนวทางส่งเสริมจริยธรรม

คำว่า “จริยธรรม” นั้น ได้มีผู้ให้คำนิยามหรือความหมายไว้จำนวนมาก ดังนั้นจึงขอยกตัวอย่าง ของผู้ให้คำนิยามนี้ เพียง 3 ท่าน ไว้พอสังเขป ดังนี้พระราชชัชวาล (ภิกขุพุทธทาส อินฺทปญฺโญ) กล่าวว่า จริยธรรม แปลว่า เป็นสิ่งที่พึงประพฤติ จะต้องประพฤติ ส่วนศีลธรรมนั้นหมายถึง สิ่งที่กำลังประพฤติอยู่ หรือประพฤติแล้ว จริยธรรม หรือ Ethies อยู่ในรูปของปรัชญา คือสิ่งที่ต้องคิดต่องนึก ส่วนเรื่อง ศีลธรรม หรือ Morality นี้ ต้องทำอยู่จริงๆ ด้วยเป็นปัญหาเฉพาะหน้า

สรุปได้ว่า “จริยธรรม” คือหลักการที่มนุษย์ในสังคม ยอมรับว่าดีงามและเห็นควรยึดถือปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมนั้นเอง และเมื่อนำไปใช้กับการประกอบอาชีพ หรือการทำงาน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของมนุษย์และสังคม ในการทำงานมนุษย์ย่อมต้องมีสังคมซึ่งประกอบด้วยคนหลายคน มีความเชื่อและความคิดเห็นที่ต่างกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็น ต้องมีการวางกรอบให้มนุษย์ประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างสงบสุขและบรรลุเป้าหมายกับงานนั้นๆ

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ปัจจุบันใช้เป็นกรอบในการวิจัยเชิงทดลองประเมินผลการพัฒนาจิตลักษณะและพฤติกรรมการทำงานราชการเชิงปฏิบัติ ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม มี 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นดอก และเป็นผลไม้ของต้น ส่วนที่เป็นลำต้นและส่วนที่เป็นราก มีดังนี้

1. ส่วนดอกและผลไม้บนต้น แสดงถึงพฤติกรรม การทำดีละเว้นชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนร่วม ส่วนแรกนี้เป็นพฤติกรรมประเภทต่างๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ผลที่ออกมาเป็นพฤติกรรมต่างๆ ที่น่าปรารถนา

2. ส่วนลำต้นของต้นไม้ ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ

- 2.1 ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
- 2.2 ลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตน
- 2.3 ความเชื่ออำนาจในตน
- 2.4 คุณธรรม ค่านิยม และทัศนคติ
- 2.5 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3. ส่วนรากของต้นไม้ ประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่

- 3.1 สติปัญญา ความเฉลียวฉลาด
- 3.2 ประสบการณ์ทางสังคม
- 3.3 สุขภาพจิต

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ได้สรุปผลการวิจัยคนไทยไว้ว่า คนไทยที่มีพฤติกรรมของคนดี และคนเก่งนั้น มีลักษณะทางจิตที่สำคัญ 8 ประการคือ

- 1) การเป็นคนที่จะเห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าที่จะเห็นแก่ส่วนตัวหรือพวกพ้อง (เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง)
- 2) การเป็นคนที่สามารถคาดการณ์ไกล และรู้จักบังคับตนเองได้ (มุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง)
- 3) เป็นผู้ที่เชื่อว่า ทำดีได้ดี (ความเชื่ออำนาจในตน)
- 4) มีความวิริยะ อุตสาหะ ฝ่าฟันอุปสรรค จนเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย (แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง)
- 5) มีความพอใจและเห็นความสำคัญของความดีงาม เห็นโทษของความชั่วร้ายต่างๆ (ทัศนคติคุณธรรม ค่านิยม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆ และสถานการณ์ที่จะกระทำนั้น)
- 6) ความเฉลียวฉลาด สามารถเข้าใจและคิดในระดับนามธรรม
- 7) รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีประสบการณ์ทางสังคมสูง
- 8) มีสุขภาพจิตดี มีความวิตกกังวลน้อย หรือปริมาณที่เหมาะสมกับเหตุการณ์จิตลักษณะทั้ง 8 ประการ ที่เป็นลำต้นและรากของต้นไม้ ทำให้เกิดดอกและผลของต้นไม้ซึ่งหมายถึง พฤติกรรมการเป็นคนดี และคนเก่ง

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางการศึกษาจึงต้องเป็นแบบอย่างที่ดีทางด้านคุณธรรมจริยธรรมแต่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีปัญหา ด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่นการเบียดบังเวลาราชการซื้อสาวทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างความไม่โปร่งใสในการวางแผนและประพฤติตนไม่เหมาะสมขาดความเป็นธรรมในการพิจารณาความดีความชอบ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษานั้น จำเป็น จะต้องพัฒนาให้เป็นผู้ผู้นำแนวใหม่ที่มีภาวะผู้นำเชิง จริยธรรม (Ethical Leadership) เพราะภาวะผู้นำเชิง จริยธรรม ให้อยู่ในหลักคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารจัดการเพื่อ ดูแลผลประโยชน์ของสมาชิกไปพร้อมๆ กับผลประโยชน์ขององค์กร

อภิปรายผล

การสังเคราะห์งานวิจัยระดับดุษฎีบัณฑิตเกี่ยวกับคุณลักษณะพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่มีประสิทธิผล อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ การเป็นผู้ให้บริการ ความไว้วางใจ ความยุติธรรม และความผูกพันต่อองค์กร สามารถอธิบายได้ว่า ผู้นำเชิงจริยธรรมมีอิทธิพลและสามารถใช้อิทธิพล เพื่อจูงใจให้ผู้ตามประพฤติปฏิบัติไปในทางที่ถูกต้องดีงาม คำนี้ถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม เป็นแบบอย่างที่ดี ผู้นำที่มีประสิทธิผลต้องไม่เพียงแต่มีความรอบรู้ ด้านจริยธรรมเท่านั้น แต่สำคัญที่สุดคือการประพฤติปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดีของคนทั่วไป กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเชิง

จริยธรรมประกอบด้วย 4 ชั้น คือ การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา การออกแบบ การพัฒนา การดำเนินการพัฒนา และการประเมินผลการพัฒนา ด้านวิธีการพัฒนา พบว่ามี 2 ประเภท คือ

1. วิธีพัฒนาโดยตนเอง

2. วิธีพัฒนาโดยบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่น ทั้งนี้เพราะการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จะต้องพัฒนาโดยใช้วิธีใด วิธีหนึ่งไม่ได้ ต้องเลือกใช้วิธีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพบริบทโดยรวมของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำ เชิงจริยธรรม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนา เป็นหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม เจตคติ ที่ดี ต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยผู้วิจัยมีความคาดหวังว่า เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมแล้วจะมีความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำ เชิงจริยธรรม ที่สูงขึ้นและสามารถเป็นต้นแบบของผู้ใต้บังคับบัญชาได้

แนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมของผู้บริหาร มี 8 แนวทาง ได้แก่

1. การสนับสนุนด้านนโยบาย
2. การจัดฝึกอบรมจริยธรรม
3. การจัดทำประมวลจริยธรรม
4. การตรวจสอบจริยธรรม
5. การนำจริยธรรมเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารทรัพยากรบุคคล
6. การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำ
7. การมีคณะกรรมการด้านจริยธรรม
8. การจูงใจ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษานำแนวทางในการเสริมสร้างจริยธรรมของผู้บริหารมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

2. ควรจัดอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลหลายท่าน ซึ่งไม่อาจจะนำมากล่าวได้ทั้งหมดซึ่งผู้มีพระคุณท่านแรกคือผู้ศึกษาใคร่ขอขอบคุณคือ รศ.ดร.สุจิตรา จรจิตร ผู้สอนที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ ตรวจทาน และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้การเขียนบทความฉบับนี้สมบูรณ์ที่สุด และท้ายที่สุด ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาเอก รุ่นที่ 5 ทุกท่าน ที่ได้แบ่งปันน้ำใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลและร่วมทุกข์ร่วมสุขด้วยกันของการศึกษาในมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ แห่งนี้

Reference

Boonya, K. (2007). *Potential development of assistant administrators in private vocational schools according to State of industrial development in the country.* (Thesis Thesis, Ed.D. (Educational Administration)). Bangkok: College Silpakorn University. (In Thai)

- Duangsamran, K. (2009). *Strategic management model for small schools*. (Educational administration). Silpakorn University. (In Thai)
- Makmitr, P. (2007). *Ethics of executives of private higher education institutions*. (Educational administration). Silpakorn University. . (In Thai)
- Phromsri, C. (2560). *Development of elements and indicators of strategic leadership of school Administrators Primary education in the three southern border provinces*. (Thesis Educational Administration). Hat Yai University. (In Thai)
- Ramekkaew, P. (2008). *Leadership characteristics of administrators in quality schools*. (Educational administration). Silpakorn University. (In Thai)
- Sitthada, C. (2009). *Effective competency model of basic school administrators*. (Thesis Educational Administration). Silpakorn University. (In Thai)
- Thongmontho, C (2009). *Mediation model of basic school administrators*. (Educational administration). Silpakorn University. (In Thai)
- Utrakun, C. (2560). *Elements and indicators of creative leadership of the head of the group Learn to expand educational opportunities in the southern border provinces*. (Educational administration). Yai University. (In Thai)

ผู้เขียน

นางณัฐธิดา ชุมประมาณ

ส่วนกรรมวิธีและคืนภาษี สำนักงานสรรพากรพื้นที่นครราชสีมา
บริเวณศูนย์ราชการ บ้านปลักปลา ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 96000
e-mail : natthita.chu004@hu.ac.th

รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา จรจิตร

อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
125/502 ถนนพลพิชัย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา 90110
e-mail : sujitra@hu.ac.th